

Inklusionsundersøgelsen 2022



**49% af børn med autisme har aktuelt ufrivilligt skolefravær.
Tallet er stigende og kalder på handling**

Fie Hviid Olesen - Fie@autismeforening.dk

Janni Lund Christensen - jannilu@autismeforening.dk

Indhold

Indledning og hovedresultater	2
Ufrivilligt skolefravær	2
Ventetiden på psykiatrisk udredning stiger	2
Hjælp og støtte	2
Tilfredshed med skoletilbud er størst på specialskole	3
Samarbejde med skolen fungerer dårligst i en almen klasse i folkeskolen	3
Samarbejdet med Pædagogisk Psykologisk Rådgivning halter	4
Mobning og stressede børn	4
Andre faktorer som årsag til mistrivsel end COVID-19	5
Undersøgesdesign	6
Undersøgelsesfelt	6
Metode	7
Datagrundlag	8
Resultater fra undersøgelsen	8
Ufrivilligt skolefravær	9
Ventetid på diagnose og hjælp i skolen	11
Ventetid på psykiatrisk udredning	11
Etablering af støtte i skolen	13
Kvaliteten af hjælp og støtte i skolen	13
Tilfredshed med skoletilbud	15
Samarbejde på tværs	22
Samarbejde mellem skole og hjem	22
Det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde	26
Mobning og trivsel	31
Et stresset børneliv	33
Trivsel efter COVID-19 nedlukningen	36
Litteratur	38

Indledning og hovedresultater

Landsforeningen Autisme har gennemført inklusionsundersøgelsen siden 2016. Undersøgelsen tager temperaturen på ufrivilligt skolefravær og autistiske børns trivsel i grundskolen.

Ufrivilligt skolefravær

Inklusionsundersøgelsen 2022 viser endnu engang en stigning i antallet af autistiske børn, der aktuelt har ufrivilligt skolefravær. Det samlede tal for 2022 ligger på 49%, og dermed er det godt halvdelen af respondenternes børn. Det er en stigning siden undersøgelsen i 2021, hvor 45% af respondenterne svarede, at deres barn aktuelt havde ufrivilligt skolefravær. Siden 2016 er der sket en stigning på hele 21%.

Af børn med ufrivilligt skolefravær har 24% været væk fra skolen i mere end 1 år. Det er en stigning på 6% siden 2021, hvor 18% af respondenterne svarede, at deres barn havde været væk fra skolen i mere end 1 år. Dette er en svært bekymrende stigning.

I 2021 stod 1% af respondenternes børn helt uden skoletilbud. I 2022 er dette tal steget til 4%. I forhold til andelen af forældre, der hjemmeskoler deres børn er tallet i 2022 på godt 1%, mens det lå på 4% i 2021. Vi kan ikke konkludere, om der er en sammenhæng mellem disse tal. Men det er bekymrende, at der sker en stigning i antallet af autistiske børn, der ikke modtager undervisning, som de har krav på.

Ventetiden på psykiatrisk udredning stiger

Inklusionsundersøgelsen 2022 viser, at 67% af respondenternes børn har ventet 2 år eller mere på en psykiatrisk udredning. Det er en stigning på 6% siden 2021, hvor 61% svarede at der gik over 2 år, før deres barn kom i udredning.

Blot 16% er ifølge Inklusionsundersøgelsen 2022 blevet psykiatrisk udredt indenfor 1 år. Det taler imod tanken om tidlige og forebyggende indsatser, når så mange skal vente 2 år eller mere på en psykiatrisk udredning og den rette hjælp.

Hjælp og støtte

I forhold til støtte i skolen svarer 53% af respondenterne i Inklusionsundersøgelsen 2022, at de ikke mener, at deres barn får den støtte, de har behov for. Men ser vi alene på en almen klasse i folkeskolen, så er det 80% af respondenterne, der ikke mener, at deres barn får den støtte, det har behov for.

Ventetiden fra hvornår forældrene gjorde skolen opmærksom på, at barnet havde behov for autismspecifik støtte, og til det blev etableret, er fortsat lang. 49% af respondenterne svarede, at de fik tilbudt støtte indenfor 2 år, og 31% svarede at de ventede 2 år eller mere.

Det er en lille positiv udvikling siden 2021, hvor 45% svarede, at de fik støtte indenfor 2 år, og 33% måtte vente 2 år eller mere.

Samtidig er andelen af børn, der ingen støtte får, steget fra 15% i 2021 til 20% i 2022.

Der er fortsat en stor andel af autistiske børn, der ikke tilbydes relevant støtte i deres skoletilbud.

Tilfredshed med skoletilbud er størst på specialskole

Både hvad angår tilfredshed med den autismespecifikke viden på barnets skoletilbud, barnets faglige udvikling og skolens evne til at understøtte barnet i at indgå i sociale fællesskaber er tilfredsheden størst blandt forældre til børn på specialskole.

I forhold til barnets faglige udvikling, så viser undersøgelsen i 2022, at der er en stigning i utilfredsheden med den faglige udvikling på specialskoler fra 13% i 2021 til 18% i 2022.

Til sammenligning svarer hele 33% af forældrene til børn i en almen klasse i folkeskolen, at de er utilfredse med barnets faglige udvikling i 2022. I 2021 var det tal på 27%.

Hvad angår vurderingen af, hvor god skolen er til at understøtte barnet i at indgå i sociale fællesskaber på skolen, svarede 23% af forældre til børn på specialskole, at de er utilfredse, mod 20% der svarede, at de er tilfredse.

Og blandt forældre til børn i en almen klasse i folkeskolen svarer 44%, at de er utilfredse med skolens understøttelse af barnets sociale venskaber, og 3% af respondenterne svarede, at de er tilfredse.

Generelt er tilfredsheden blandt forældre til børn i specialskoletilbud højere end blandt de andre forældregrupper.

Samarbejde med skolen fungerer dårligst i en almen klasse i folkeskolen

I Inklusionsundersøgelsen 2022 svarede 63% af respondenterne, at de oplever et godt eller et meget godt samarbejde med deres barns skoletilbud. Tallene er meget ens med tallene for 2021, hvor også 63% svarede, at de oplevede et godt eller meget godt samarbejde. Tallene viser derfor, at der er en generel oplevelse af godt samarbejde mellem forældre og skole.

Udfordringerne i samarbejdet er størst for autistiske børn, der går i en almen klasse i folkeskolen. Her svarede 45%, at de har et godt eller meget godt samarbejde, mod 55% der svarede, at de har et dårligt eller meget dårligt samarbejde.

For forældre til børn i en specialskole svarede 77%, at de har et godt eller et meget godt samarbejde med skolen, og 23% af respondenterne svarede, at de har et dårligt eller meget dårligt samarbejde.

Samarbejdet med Pædagogisk Psykologisk Rådgivning halter

I det konkrete samarbejde med PPR svarede 51% af respondenterne i Inklusionsundersøgelsen 2022, at samarbejdet er dårligt eller meget dårligt. 61% mener, at der mangler autismspecifik viden hos PPR. Der er ingen signifikante udsving, hvad angår fordelingen på skoletilbud. Der kan således være en sammenhæng mellem forældrenes oplevelse af autismspecifik viden hos de fagpersoner, der skal yde hjælp og støtte, og så oplevelsen af kvaliteten i samarbejdet.

Når det handler om det tværfaglige samarbejde omkring barnet i skolen, er der signifikant forskel på oplevelsen afhængigt af barnets skoletilbud.

For børn i almen klasse i folkeskolen svarede 33% af respondenterne, at de har et godt samarbejde mod 41% af respondenterne der svarede, at de har en oplevelse af dårligt samarbejde.

For børn i specialklasse svarede 48% af respondenterne, at de oplever, at der er et godt samarbejde, mod 25% der svarede, at de ikke oplever et godt samarbejde.

For børn i specialskole oplever 61%, at der er et godt samarbejde. 16% har oplevelse af, at der ikke er et godt samarbejde.

Der er i Inklusionsundersøgelsen 2022 et generelt billede af at jo højere grad af autismspecifikt skoletilbud jo bedre oplevelse af samarbejde har forældrene.

Mobning og stressede børn

Lidt over en tredjedel af forældrene i Inklusionsundersøgelsen 2022 oplyser, at deres barn udsættes for mobning i skolen. Der ses en overvægt af psykisk mobning, hvor 84% af respondenterne svarede ja til, at deres barn er udsat for psykisk mobning.

At barnet stresses i skolen og afreagerer derhjemme oplever 73% af respondenterne. Der er 42% af forældrene, der svarede ja til, at skolen imødekommer deres bekymringer, mod 40% der svarede nej til, at skolen imødekommer forældrenes bekymringer.

I kommentarfeltet tegner der sig et billede af, at hvis barnets adfærd ikke skiller sig ud i skolen, så mener skolen, at det må være et problem i hjemmet, og dermed noget forældrene selv skal løse.

Der er 33% af respondenterne, der oplever, at skolen lægger vægt på at skabe rolige læringsmiljøer, mod 16% der oplever, at skolen slet ikke tager hensyn til særlige behov.

Næsten 10% af respondenterne i Inklusionsundersøgelsen 2022 svarede, at deres barns skole slet ikke har fokus på aktivt at skabe rolige rammer for indlæring.

Dette til trods for at alle børn har brug for ro for at kunne indlære.

Andre faktorer som årsag til mistrivsel end COVID-19

I 2021 undersøgte Landsforeningen Autisme trivslen efter skolenedlukning grundet COVID-19. I Inklusionsundersøgelsen 2022 har vi undersøgt, om COVID-19 fortsat har en indflydelse på barnets skoledag og trivsel. Langt de fleste kommentarer fra respondenterne handler om, at barnets mistrivsel ikke skyldes selve COVID-19 nedlukningen, men det handler om andre faktorer såsom skoleskift, manglende støtte og ventetider.

Undersøgelsesfundene i Inklusionsundersøgelsen 2021 bekræftes i Inklusionsundersøgelsen 2022, hvor vi kan konstatere at øgningen i autistiske børns ufrivillige skolefravær, ikke skal findes i relation til COVID-19.

Årsagerne skal findes i undersøgelsens øvrige resultater omkring bl.a. lange ventetider på psykiatrisk udredning og ventetid på relevant støtte, manglende faglig viden om autisme hos de fagfolk, der møder børnene samt generelle udfordringer i det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde.

Undersøgelsesdesign

Den årlige inklusionsundersøgelse har Landsforeningen Autisme foretaget siden 2016. Dette års undersøgelse baseres grundlæggende på tidligere års spørgeskema og struktur.

Med endnu mere synliggørelse af nogle af de særligt udfordrede områder omkring ufrivilligt skolefravær og skolebørns trivselsproblemer er årets spørgeskema udvidet med flere spørgsmål. Det handler blandt andet om, hvorvidt forældre til autistiske børn oplever, at det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde fungerer. Det handler om opsporingen af særligt børn med udviklingsforstyrrelser, har forældrene kendskab til at der sker indsats for at forebygge ufrivilligt skolefravær, samt synliggørelsen af, om der er et behov for løft i kvaliteten af den sammenhængende, tværfaglige/tværsektorielle og helhedsorienterede indsats.

Dette kapitel er inddelt således, at det første afsnit tager udgangspunkt i undersøgelsens genstandsfelt. Det andet afsnit tager udgangspunkt i metodiske overvejelser. Det tredje afsnit tager udgangspunkt i undersøgelsens datagrundlag og empiri. Disse afsnit vil danne grundlag for en grundigere gennemgang af inklusionsundersøgelsens resultater.

Undersøgelsesfelt

Ufrivilligt skolefravær (tidligere betegnet skolevægning) samt generel mistrivsel blandt elever i grundskolen er stigende. Denne undersøgelse har fokus på ufrivilligt skolefravær blandt autistiske børn, og hvilke problemstillinger det medfører for familierne og børnene i hverdagen.

Dagligt modtager Landsforeningen Autisme henvendelser fra vores medlemmer, som på forskellig vis oplever at stå alene med et barn, der enten står helt uden skoletilbud, har skolefravær i længere perioder, eller hvor tiden fra mistanken om at barnet har social kognitive udfordringer, og til barnet er psykiatrisk udredt, er alt for lang. Det har ofte store konsekvenser for familierne. Undersøgelsen har været lavet siden 2016, med undtagelse af 2020, grundet COVID-19 nedlukningen. Dette års undersøgelse vil trække på tidligere års fund.

For at få et så retvisende billede af den aktuelle trivsel blandt autistiske børn har spørgeskemaundersøgelsen været sendt ud via Landsforeningen Autismes nyhedsbrev til de af foreningens medlemmer, der modtager dette og delt på foreningens Facebook-side og i foreningens Facebook-gruppe. Det er derfor ikke nødvendigvis medlemmer af Landsforeningen Autisme, der alene har besvaret spørgeskemaet. Det har været vigtigt at nå så bredt ud i befolkningen som muligt, så alle, der har et barn med autisme på grundskoleniveau, havde mulighed for at besvare spørgeskemaet. Dette har betydning for vores mulighed for at komme med et så retvisende billede af, hvor stort et problem ufrivilligt skolefravær er, og hvordan det står til med trivslen blandt børn med autisme.

Der er altid stor interesse for at besvare spørgeskemaet og der har således aldrig været færre end 1000 respondenter. Dette ses i nedenstående tabel:

År	2016	2017	2018	2019	2021	2022
Antal respondenter	1019	1634	1139	1401	1126	1018

Opbygningen af spørgeskemaet fokuserer på forskellige problematikker centreret om betydningen og konsekvensen af de inkluderende læringsmiljøer i grundskolen. En inklusionstanke som har haft stor betydning for børn med autisme. Spørgeskemaet indeholder derfor flere emner og svarkategorier, da det giver respondenterne mulighed for at svare så konkret som muligt. I spørgeskemaet har der ved de fleste svarkategorier været mulighed for at uddybe sit svar med en kommentar, hvis respondenterne har ønsket dette.

Metode

Der opstår metodiske overvejelser i forbindelse med udsendelse af årets spørgeskema, og herved af respondenter. Da undersøgelsen sendes ud via Landsforeningen Autismes eget nyhedsbrev til medlemmerne samt på vores Facebookside, vil det ikke være muligt at vide, hvem der besvarer spørgeskemaet, og om der er gengangere fra tidligere år. Denne problematik er vi opmærksomme på i opgørelsen af resultaterne. Ligeledes har spørgeskemaet kunnet videregives fra Facebook for at få et så bredt grundlag som muligt. Dog kan vi konstatere at størstedelen af respondenterne kommer fra Landsforeningen Autismes egne medlemmer, idet langt hovedparten af besvarelserne kom efter i første omgang at være sendt ud i foreningens nyhedsbrev til medlemmerne. Med undersøgelsen kan vi få en indikation på, hvor stor en udfordring ufrivilligt skolefravær er, og om der er nogle indikatorer på at antallet af børn med ufrivilligt skolefravær er stigende, stabilt eller faldende. I de metodiske overvejelser ligger også ønsket om at kunne finde tendenser på området, og belyse problematikker som vi dagligt får henvendelser om fra vores medlemmer. Respondenterne er forældre til børn med autisme. De vil gennem rapporten enten være benævnt forældre eller respondenter.

Undersøgelsesdesignet i årets inklusionsundersøgelse er baseret på undersøgelsen fra 2021, med tilføjelse af flere uddybende spørgsmål, da der i 2022 er udkommet flere eksterne rapporter om trivsel blandt folkeskoleelever og udfordringen med inklusion i folkeskolen. I denne undersøgelse vil vi inddrage rapporter fra VIVE, Skole og Forældre samt Børns Vilkår. Undersøgelsen er i år udarbejdet fagprofessionelle.

Datagrundlag

I årets inklusionsundersøgelse har 1018 respondenter deltaget. Tallet er lavere end de foregående år, men vi ligger stabilt på over 1000 besvarelser, og dette betragtes som et tilfredsstillende grundlag. Besvarelserne er indkommet fra hele landet med en overvægt i Region Hovedstaden og Region Midt. Kønsmæssigt fordeler besvarelserne sig på 64% drenge, 34% piger og resten har svaret andet. Børnenes alder fordeles jævnt med en overvægt i udkolingen 7.-9. klasse med 36%, mellemtrin på 34%, indskolingen på 24% og 10. klasse på 6%.

Besvarelserne vil danne grundlag for redegørelse omkring undersøgelsens resultater, samt belysning af de tendenser og den udvikling, som undersøgelsen viser omkring ufrivilligt skolefravær og mistrivsel blandt børn med autisme. Da undersøgelsen grundet COVID-19 nedlukningen ikke blev gennemført i 2020, udelades dette år, selvom det ikke eksplicit vil fremgå under hvert afsnit, men bagudrettede undersøgelsesresultater benævnes 2016-2021.

Resultater fra undersøgelsen

I følgende kapitler gennemgås resultater fra årets undersøgelse. Resultaterne vil blive sammenlignet med resultaterne fra undersøgelse i årene 2016-2021. Første del vil omhandle den generelle udvikling i ufrivilligt skolefravær for årene 2016-2022. Som noget nyt har Landsforeningen Autisme spurgt om respondenternes kendskab til planlagte eller iværksatte tiltag for at imødegå ufrivilligt skolefravær, og som ikke handler om den sygeundervisning eleven skal tilbydes i hjemmet.

I anden del fremlægges resultater omkring ventetid på psykiatrisk udredning og ventetid på etablering af relevant støtte i barnets skoletilbud.

Den tredje del vil omhandle respondenternes oplevelse af, hvordan det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde fungerer. Hvordan er forældrenes oplevelse af en sammenhængende og helhedsorienteret indsats i det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde omkring barnet.

Igen i år har Landsforeningen Autisme spurgt ind til mobning, og barnets reaktion hjemme og i skolen. Disse resultater vil blive gennemgået i fjerde del i relation til afsnit om oplevelsen af barnets stress- og belastningsrelaterede reaktioner.

Afslutningsvis har vi undersøgt, om COVID-19 nedlukningen af skolerne fortsat har betydning for børnenes skoledag og trivsel.

Ufrivilligt skolefravær

Nedenstående tabel viser inklusionsundersøgelsesresultater fra 2016-2022 på spørgsmålet om barnet aktuelt har ufrivilligt skolefravær. Alle ja-kategorierne er talt sammen til sidst for at få et samlet overblik over hvor mange respondenteres børn med autisme, der aktuelt er fraværende fra skole i større eller mindre grad, og hvor årsagen betegnes som ufrivilligt skolefravær og defineret som barnets forsvar mod oplevet ubehag og/eller eksklusion.

Senere i undersøgelsen har respondenterne svaret på om barnet i løbet af sin skoletid har haft oplevet ufrivilligt skolefravær.

”Har barnet aktuelt ufrivilligt skolefravær”:

	2016	2017	2018	2019	2021	2022
Nej	72%	67%	65%	65%	55%	51%
Ja-mindre end 1 md.	8%	7%	7%	6%	13%	17%
Ja- 1-6 mdr.	8%	10%	9%	8%	8%	8%
Ja-6-12 md.	5%	6%	6%	6%	6%	6%
Ja- mere end 12 mdr.	7%	9%	14%	15%	18%	18%
Ja- samlet	28%	33%	35%	35%	45%	49%

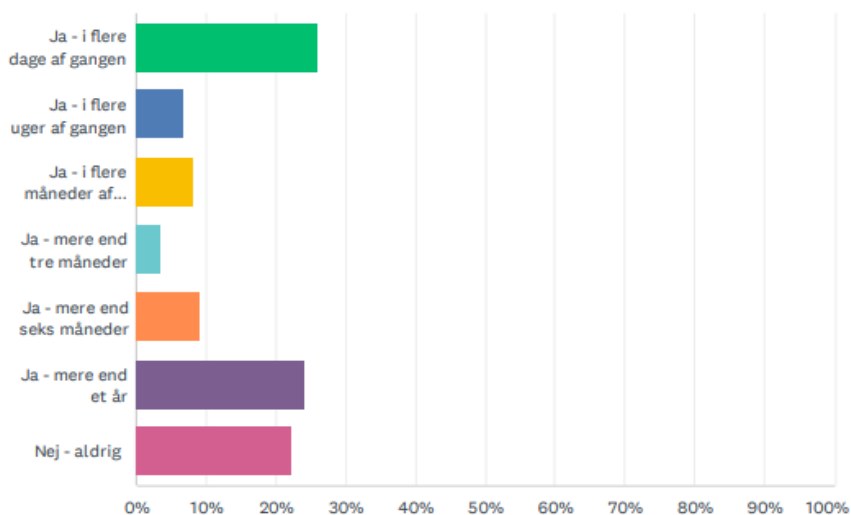
Det samlede tal for 2022 på antallet af autistiske børn, der aktuelt har ufrivilligt skolefravær ligger på 49%, og dermed er det godt halvdelen af respondenterne. Der ses en stigning siden 2021 på 4%, hvor det samlede antal var 45%, og siden 2016 er der sket en stigning på hele 21%. Stigningen i antallet af autistiske børn med ufrivilligt skolefravær er meget bekymrende men desværre ikke overraskende, da der samtidig sker en generel stigning i mistrivsel blandt alle børn i grundskolen, som flere rapporter fra bl.a. Børns Vilkår og Skole og Forældre har vist.

Overvægten af respondenternes børn går enten i specialklasse på almindelig folkeskole eller i en almen folkeskoleklasse. Denne gruppe udgør 50% af besvarelserne. For børn på specialskole udgør andelen 25%. Resten er fordelt mellem efterskole, behandlingsskole, hjemmeundervisning eller uden skoletilbud.

Når vi ser på om barnet tidligere har haft ufrivilligt skolefravær, er det kun 20% af børnene, der ikke har oplevet ufrivilligt skolefravær. Det betyder, at 80% har oplevet ufrivilligt skolefravær i kortere eller længere perioder siden 2016.

Sp. 10 Har dit barn tidligere haft ufrivillig skolefravær (skolevægning - defineret som barnets forsvar mod oplevet ubehag og/eller eksklusion) i perioder?

Besvaret: 910 Sprunget over: 108



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Ja - i flere dage af gangen	26.04%	237
Ja - i flere uger af gangen	6.92%	63
Ja - i flere måneder af gangen	8.13%	74
Ja - mere end tre måneder	3.52%	32
Ja - mere end seks måneder	9.12%	83
Ja - mere end et år	24.07%	219
Nej - aldrig	22.20%	202
I ALT		910

I 2022 svarede 24% af respondenterne, at deres barn har haft ufrivilligt skolefravær i mere end 1 år. I 2021 svarede 18% af respondenterne, at deres barn havde haft ufrivilligt skolefravær i mere end 1 år. I 2016 var dette tal 7%.

Der er sket en stigning på 6% siden 2021. Dette er en svært bekymrende stigning.

Ufrivilligt skolefravær har store konsekvenser for de familier, hvor børnene ikke kommer i skole. I 2021 stod 1% af respondenternes børn uden skoletilbud. I 2022 er dette tal steget til 4%. For andelen af forældre, der hjemmeskoler deres børn er tallet i 2022 på godt 1%, mens det lå på 4% i 2021. Vi kan ikke konkludere, om der er en sammenhæng mellem disse tal.

Det bekymrende er, at der sker en stigning i antallet af autistiske børn, der ikke modtager undervisning, som de har krav på.

Ventetid på diagnose og hjælp i skolen

Vi ved at tidlig indsats er med til at forebygge udviklingen af ufrivilligt skolefravær. Ofte udvikles ufrivilligt skolefravær i tiden, fra barnet begynder at udvise tidlige tegn på mistrivsel, og til barnet bliver udredt i børne- og unge psykiatrien. I inklusionsundersøgelsen 2022 ønsker Landsforeningen Autisme at undersøge respondenternes oplevelse af ventetiden, fra de selv gjorde opmærksom på barnets mistrivsel, og til barnet var udredt for autisme.

Samtidig har vi spurgt ind til om barnet har andre diagnoser end autisme. Dette har en betydning, da mange børn får flere diagnoser, når de endelig bliver psykiatrisk udredt.

Angst og depression ses ofte som følgetilstande hos børn med autisme, og kan tolkes som en konsekvens af et overbelastet nervesystem, hvor langvarig stress påvirkning har en betydning.

Dagligt modtager Landsforeningen Autisme henvendelse fra medlemmer, hvis børn venter på psykiatrisk udredning, eller hvor barnet ikke modtager den nødvendige støtte. Når barnet er psykiatrisk udredt og diagnosen stillet, er adgangen til hjælp og støtte ofte lettere.

Ventetid på psykiatrisk udredning

På spørgsmålet om ventetid fra forældrene gjorde skolen/dagtilbuddet opmærksom på deres barns udfordringer, og til barnet var psykiatrisk udredt for autisme, var det kun 30% af respondenterne, der var udredt indenfor 2 år. Det er et fald fra inklusionsundersøgelsen i 2021, hvor tallet var på 36%. Blot 16% blev udredt indenfor 1 år, modsat 21% i 2021.

Det betyder at 67% af børnene har ventet i 2 år eller mere på en psykiatrisk udredning for autisme.

54% af respondenternes børn ventede 2-5 år på en psykiatrisk udredning mod 49% i 2021.

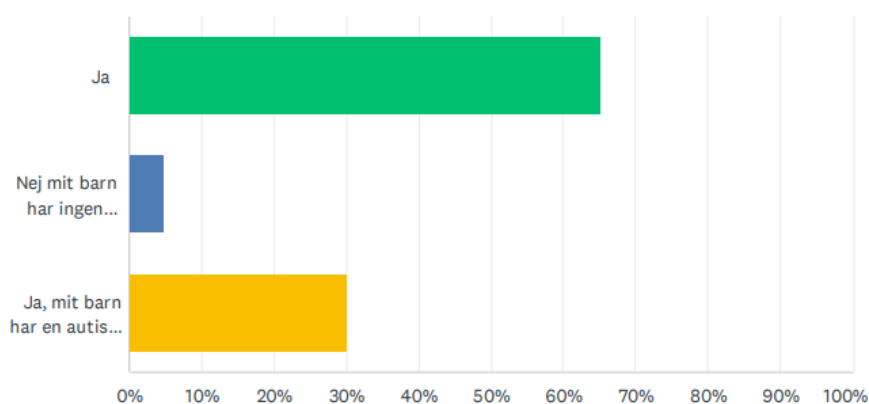
13% har ventet 6 år eller mere på en psykiatrisk udredning, mod 12% i 2021.

3% af respondenternes børn er endnu ikke psykiatrisk udredt, mod 2% i 2021.

Landsforeningen Autisme har desuden spurgt forældrene, om børnene har andre diagnoser end autisme. 30% af børnene har en eller flere tillægsdiagnoser til deres autisme:

Sp. 5 Er dit barn diagnosticeret med en Autisme Spektrum Forstyrrelse?

Besvaret: 1,018 Sprunget over: 0



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Ja	65.32%	665
Nej mit barn har ingen autisme spektrum diagnose	4.72%	48
Ja, mit barn har en autisme spektrum diagnose plus andre diagnoser	29.96%	305
I ALT		1,018

Af de uddybende svar fra respondenterne på hvilke andre psykiatriske diagnoser barnet har fået ud over autisme skal her fremhæves følgende:

ADHD: 163 børn

ADD: 56 børn

Angst: 85 børn

Belastningsreaktion: 28 børn

Depression: 23 børn

OCD: 29 børn

Disse tal er medtaget for at vise kompleksiteten og behovet for specialiseret viden, når den rette hjælp og støtte skal tilrettelægges for det enkelte barn. Dels kan der være tale om børn, der har flere medfødte udviklingsforstyrrelser, men der ses også tilstande, som barnet har udviklet under opvæksten, og som formentlig ville kunne undgås med en forebyggende og tidlig indsats.

Etablering af støtte i skolen

På spørgsmålet om hvor længe der gik fra respondenterne gjorde barnets skoletilbud opmærksom på, at barnet havde behov for autismespecifik støtte, til barnet begyndte at modtage støtte svarede 49% af respondenterne, at de fik tilbudt støtte indenfor de første 2 år.

Dette er en positiv stigning fra 2021, hvor tallet var 45%. De der får hjælp indenfor det første år ligger stødt på 33%.

31% af børnene venter 2 år eller mere på støtte, hvilket er et positivt fald fra de 40% i 2021.

20% af respondenternes børn får ingen støtte i deres skoletilbud mod 15% i 2021. Dette er til gengæld en stor stigning.

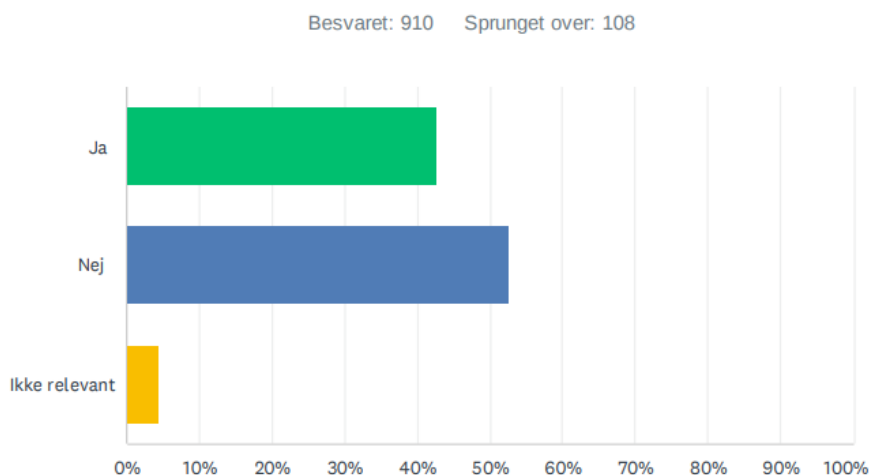
Vi må på baggrund af disse tal udlede, at der ses en stigning i antallet af børn, der ikke tilbydes relevant støtte i deres skoletilbud, hvilket må siges at være en bekymrende tendens.

Kvaliteten af hjælp og støtte i skolen

Vi har spurgt forældrene om de mener, at deres barn får den støtte, det har behov for i sit skoletilbud.

Nedenstående tabel viser svarresultatet herfor:

Sp. 13 Får dit barn den støtte, det har behov for i skoletilbuddet?



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Ja	42.75%	389
Nej	52.75%	480
Ikke relevant	4.51%	41
I ALT		910

Her ses at næsten 53% af respondenterne ikke mener, at deres barn får den støtte, det har behov for. Tallet er steget med godt 2% siden 2021, hvor 51% svarede, at de ikke mener, at deres barn får den støtte, det har behov for.

Tallene modsvarer de stigende antal henvendelser Landsforeningen Autisme modtager. Der må derfor ses en sammenhæng mellem den manglende nødvendige støtte, og så den store andel af børn med ufrivilligt skolefravær.

På spørgsmålet om barnet får den støtte, det har behov for i sit skoletilbud, er der stor forskel på besvarelserne, hvis man ser på, hvilken skole barnet går på:

For børn i en almen klasse i folkeskolen svarer 18% ligesom i 2021, at de oplever, at barnet får den støtte, de har behov for.

Andelen af respondenter, der ikke mener, at barnet får den støtte, det har behov for, er steget fra 77% i 2021 til 80% i 2022.

For børn i specialklasserækkerne svarer 56%, at de får den støtte, de har behov for mod 60% i 2021. 41% svarer at de ikke gør mod 33% i 2021.

For børn på specialskole svarer 65% at de får den støtte, de har behov for mod 60% i 2021. De der ikke mener, at barnet får den nødvendige støtte udgør 32% mod 37% i 2021.

Der er således igen i år en signifikant forskel på, om barnet får den støtte, det har behov for afhængig af skoletilbud.

I forhold til de børn der går i en almen folkeskole, har vi spurgt forældrene til deres oplevelse af, hvordan man i deres barns skole arbejder med inkluderende læringsmiljøer. Har forældrene en oplevelse af, at barnet føler sig som en del af fællesskabet samtidig med, at der kan tages hensyn til børnenes individuelle behov.

Her svarede 41% af respondenterne, at deres barn går i almen folkeskole. 20% af disse respondenter svarede, at skolen forsøger, men at skolen er svært udfordret på at skabe inkluderende læringsmiljøer.

Det er godt halvdelen af respondenterne, der har denne oplevelse, og i kommentarsporet viser der sig et billede af, at der mangler viden, ressourcer og økonomi for at forældrene tænker, at det kan lykkes.

Landsorganisationen Skole og Forældre udgav i august 2022 en undersøgelse af oplevelsen af inklusion blandt forældre til børn med særlige behov. Af undersøgelsen fremgår at 53% af respondenterne vurderer, at deres barn i ringe grad eller slet ikke får de støttetimer i skolen, som barnet er bevilget. Dette tal matcher Landsforeningen Autismes Inklusionsundersøgelse 2022 (Skole og Forældre, 2022).

Tilfredshed med skoletilbud

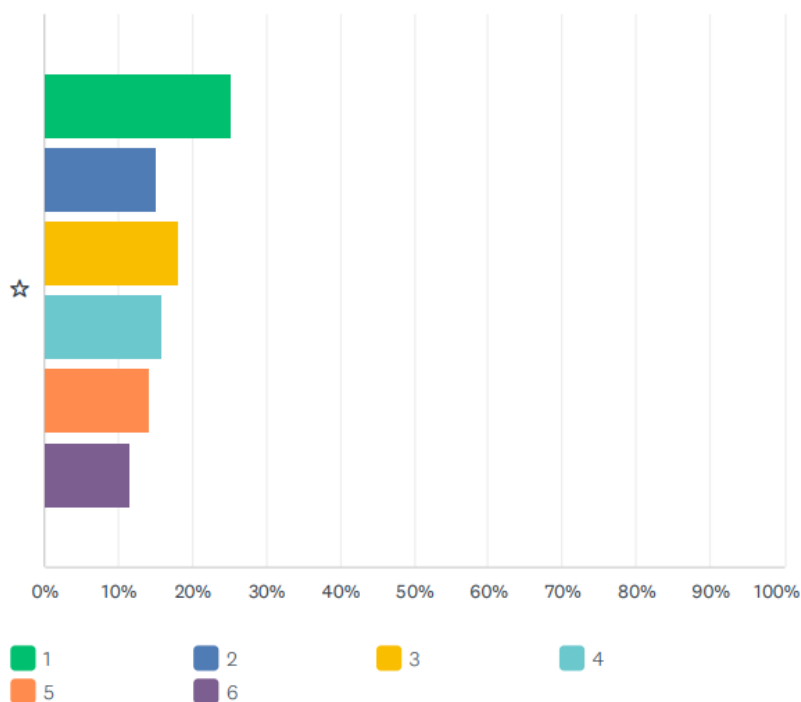
Forældrene er blevet spurgt til tilfredshed med deres barns skoletilbud på disse 3 parametre: Barnets faglige udbytte, skoletilbuddets evne til at understøtte barnet i at indgå i sociale fællesskaber samt tilfredshed omkring skoletilbuddets autismspecifikke viden.

Respondenterne har skullet besvare ud fra en skal på 1-6, hvor 1 er dårligst og 6 er bedst.

Første spørgsmål handlede om, hvor tilfredse forældrene er med barnets skoletilbud i forhold til faglig udvikling:

Sp. 15 Hvor tilfreds er du med dit barns skoletilbud - i forhold til fagligudvikling? (Jo flere stjerner - jo bedre) - Undlad at svare, hvis barnet ikke er i et skoletilbud

Besvaret: 808 Sprunget over: 210



	1	2	3	4	5	6	I ALT	VÆGTET GENNEMSNIT
☆	25.25% 204	15.10% 122	18.19% 147	15.84% 128	14.11% 114	11.51% 93	808	3.13

Det vægtede gennemsnit ligger i 2022 tæt på 3, hvilket det også gjorde i 2021. Udviklingen fra 2021 til 2022 kan ses på at utilfreds – altså besvarelse 1 er steget med 3%, og samtidig har flere svaret 3 i 2022, hvor tallet er steget med 3% siden 2021. Det har imidlertid ikke ændret ved det vægtede gennemsnit.

Herefter svarede forældrene på tilfredshed ift. barnets faglige udvikling, og fordelt på henholdsvis almen folkeskole, specialklasse og specialskole ser tallene således ud:

For børn i en almen klasse i folkeskolen svarede 33%, at de er meget utilfredse mod 27% i 2021. Kun 4% svarede at de var meget tilfredse mod 7% i 2021. Det er en stor ændring fra 2021, og gennemsnittet på 2,51 er under det samlede vægtede gennemsnit.

For børn i en specialklasse svarede 22% af respondenterne 4 til tilfredsheden, og 21% svarede at de er meget tilfredse. Resten af tallene er ligeligt fordelt. I 2021 var kurven mere jævn med en fordeling på ca. 15%. Gennemsnit er på 3.32, og altså en smule over det samlede vægtede gennemsnit.

For børn i specialskole svarer respondenterne ret jævnt, og her er der signifikant forskel fra 2021 på utilfredsheden. I 2022 svarede 18% af respondenterne, at de er utilfredse med barnets faglige udvikling mod 13% i 2021. For tilfredsheden svarer 20% både på 5 og 6. Gennemsnittet for tilfredsheden er på 3,68 og dermed samlet set højere tilfredshed trods en stigende utilfredshed.

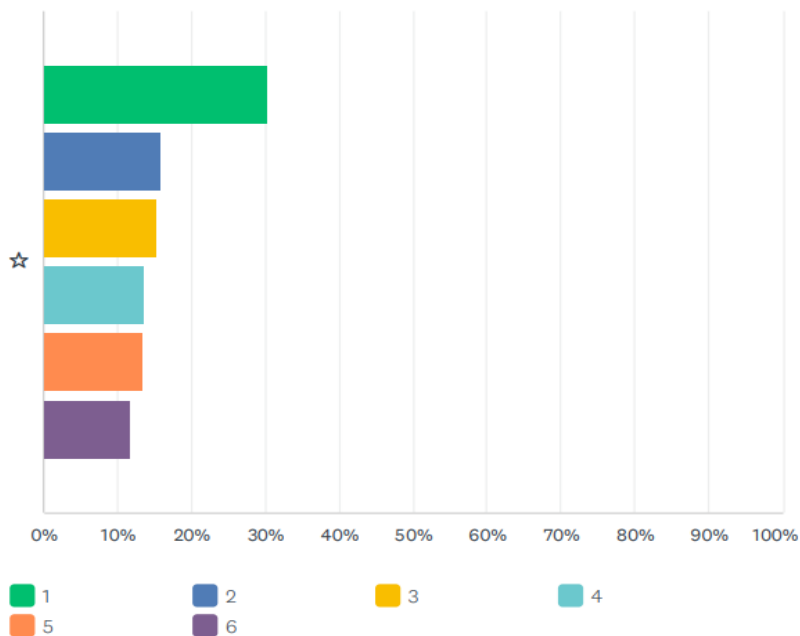
Som tidligere inklusionsundersøgelser hos Landsforeningen Autisme har vist, er tilfredsheden med barnets faglige udvikling højere blandt forældre til børn på specialskole, end blandt forældre til børn i almen folkeskole.

I undersøgelsen fra Skole og Forældre oplyser 46% af de adspurgte forældre, at de oplever, at deres barn i ringe grad eller slet ikke udvikler sig fagligt i deres nuværende skoletilbud. Det er ikke uddybet hvilken type af skoletilbud, der er tale om (Skole og Forældre, 2022).

Herefter svarede forældrene på, hvordan de oplever, at skoletilbuddet understøtter barnet i at indgå i sociale fællesskaber:

Sp. 16 Hvor gode er skoletilbuddet til at understøtte dit barn i at tilgå ønskede sociale fællesskaber? (Jo flere stjerner - jo bedre) - Undlad at svare, hvis barnet ikke er i et skoletilbud

Besvaret: 803 Sprunget over: 215



	1	2	3	4	5	6	I ALT	VÆGTET GENNEMSNIT
☆	30.26% 243	15.69% 126	15.32% 123	13.57% 109	13.45% 108	11.71% 94	803	2.99

Her ses en fordeling hvor 30% af respondenterne er utilfredse med, hvordan skoletilbuddet understøtter barnet i at indgå i sociale fællesskaber mod 27% i 2021. Kun godt 12% af respondenterne svarede, at de er meget tilfredse. Der er således sket en stigning i utilfredsheden med hvordan skoletilbuddet understøtter barnet i at indgå i sociale fællesskaber siden 2021.

Ser vi på tilfredsheden med hvordan barnets skoletilbud understøtter barnet i at indgå i sociale fællesskaber fordelt mellem almen klasse i folkeskolen, specialklasse og specialskole fordeler det sig således:

I en almen klasse i folkeskolen svarer 44% af respondenterne i 2022, at de er utilfredse mod 47% i 2021. Kun 3% svarede at de er meget tilfredse, hvilket var det samme i 2021. Gennemsnittet for tilfredsheden med at understøtte barnet i at indgå i sociale fællesskaber er på 2,10.

For børn i en specialklasse svarer 23% af respondenterne, at de er meget utilfredse. Herefter fordeler tallene sig jævnt over kurven, og 12% svarer at de er meget tilfredse. Gennemsnittet er på 3,23.

På specialskoler svarer 21% tilfreds (5) og 20% svarer meget tilfreds (6). 18% af respondenterne svarer, at de er meget utilfredse. Ift. 2021 er der sket en stigning på tilfredsheden, hvor 15% svarede meget tilfreds. Gennemsnittet er på 3,72.

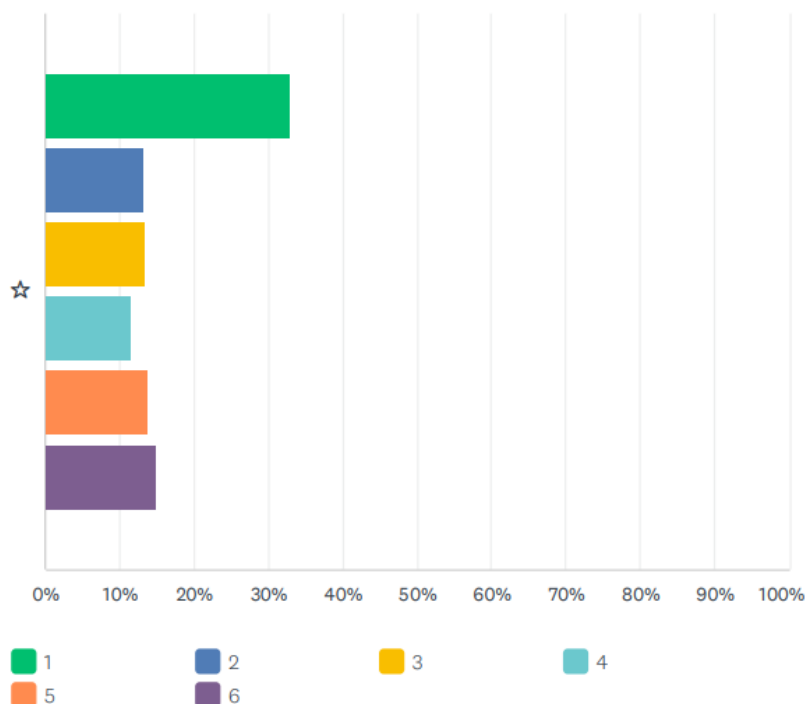
Samlet set var det vægtede gennemsnit for alle besvarelser på 2,99. Igen fordeler tallene sig med størst utilfredshed for børn i en almen klasse i folkeskolen, og størst tilfredshed blandt børn på specialskole.

I undersøgelsen fra Skole og Forældre fremgår, at 46% af de adspurgte forældre ikke oplever, at deres barn udvikler sig socialt i deres nuværende skoletilbud. Svarene er i ringe grad eller slet ikke. Sammenlignes dette med tallene fra Landsforeningen Autismes besvarelser for utilfreds og i mindre grad utilfreds, så er tallet identisk med de 46% (Skole og Forældre, 2022).

Herefter har forældre svaret på hvor tilfredse de er med skoletilbuddets autismespecifikke viden:

Sp. 17 Hvor tilfreds er du med dit barns skoletilbud - i forhold til autismspecifikviden? (Jo flere stjerner - jo bedre) -Undlad at svare, hvis barnet ikke er i et skoletilbud

Besvaret: 828 Sprunget over: 190



	1	2	3	4	5	6	I ALT	VÆGTET GENNEMSNIT
☆	32.85% 272	13.29% 110	13.53% 112	11.59% 96	13.89% 115	14.86% 123	828	3.05

Respondenternes svar i 2022 ligner til forveksling svarene fra 2021. Der er en stor utilfredshed med skoletilbuddets autismspecifikke viden. Der er 33% af respondenterne, der svarer meget utilfreds. Vægtede gennemsnit er på 3,05.

Går vi i dybden og ser på de 3 skoletilbudsformer; almen klasse i folkeskolen, specialklasse og specialskole, så er det det samme billede, der viser sig:

For børn i en almen klasse i folkeskolen svarer 59%, at de er meget utilfredse mod 62% i 2021. 2% af respondenterne svarer i 2022, at de er meget tilfredse mod 1% i 2021. Gennemsnittet er på 1,84 og dermed signifikant lavere end det vægtede gennemsnit på 3,05.

For børn i en specialklasse svarer 24%, at de er meget utilfredse mod 19% i 2021. Herefter fordeler svarende sig jævnt omkring de 15%. Samlet gennemsnit på 3,31.

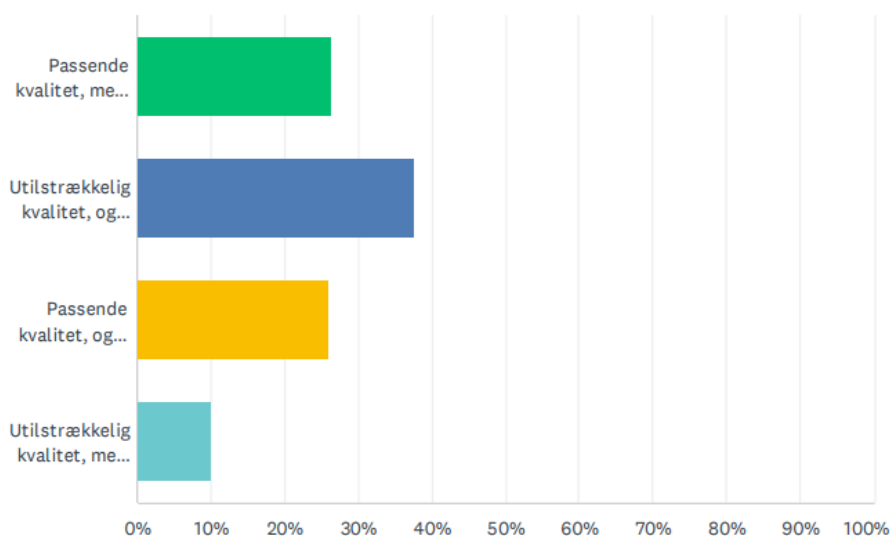
I specialskole svarer 13% af respondenterne, at de er meget utilfredse mod 12% i 2021. 28% af respondenterne svarede, at de er tilfredse mod 31% i 2021. Her har tilfredsheden med den autismespecifikke viden på specialskole ændret sig. Men gennemsnittet for tilfredsheden ligger på 4,10 og er dermed signifikant højere end almen folkeskole.

Af undersøgelsen fra Skole og Forældre svarer 44% af forældrene, at de oplever, at lærere og pædagoger kun i ringe grad eller slet ikke har de rette faglige kompetencer til at imødekomme deres barns behov (Skole og Forældre, 2022). Dette tal er for Landsforeningen Autisme på 46%, men der er ikke den store afvigelse.

Nogle autistiske skolebørn visiteres til støttetimer, som en del af den støtte deres skole kan give. For inklusionsundersøgelsen 2022 har 277 respondenter angivet at deres barn får støttetimer:

Sp. 19 Hvordan oplever du kvaliteten af dit barns støttetimer? (undlad at svare hvis barnet ikke modtager støttetimer)

Besvaret: 277 Sprunget over: 741



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Passende kvalitet, men for få	26.35%	73
Utilstrækkelig kvalitet, og for få	37.55%	104
Passende kvalitet, og passende antal	25.99%	72
Utilstrækkelig kvalitet, men passende antal	10.11%	28
I ALT		277

For denne gruppe af børn svarer 26% af respondenterne, at de mener, at støttetimerne er af passende kvalitet og passende antal. Det er det samme som i 2021.

Der er 38% der svarer at støttetimerne er af utilstrækkelig kvalitet og for få.

Ser vi på fordelingen mellem almen klasse i folkeskolen, specialklasse og specialskole, så udgør forældre til børn i en almen klasse i folkeskolen 41% af respondenterne. Overvægten af svarmuligheden utilstrækkelig kvalitet og for få timer skal da også findes i denne gruppe. Tilfredsheden med støttetimernes kvalitet stiger i takt med specialiseringsgraden af skoletilbud, og kommer ikke som nogen overraskelse.

Samarbejde på tværs

Samarbejde mellem skole og hjem

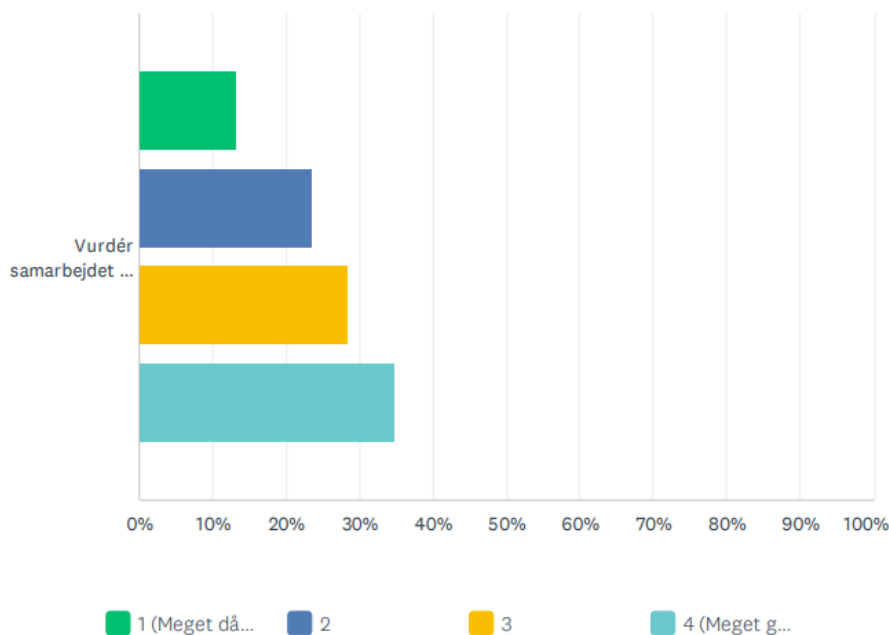
I inklusionsundersøgelsen 2022 undersøger vi forældres oplevelse af samarbejde på tværs. Der spørges i første omgang til oplevelsen af samarbejde med barnets skoletilbud. Da der ofte er mange samarbejdsflader, spørger vi dernæst til det tværfaglige samarbejde mellem hjemmet, skolen og PPR. Mange børn udredes psykiatrisk for autisme i den skolemodne alder, og derfor spørger vi også til sidst til oplevelsen af det tværsektorielle samarbejde med inddragelse af kommune og børn/unge psykiatri.

Dette gør vi, fordi viden kan gå tabt i overgange mellem forskellige institutioner, og det at kunne samarbejde på tværs og dele erfaringer mellem familien og de forskellige faggrupper, der er involveret, har i sidste ende betydning for, hvordan barnet kan trives i sin hverdag.

Forældrene blev først bedt om at vurdere samarbejdet med barnets skoletilbud på en skala fra 1-4:

Sp. 23 Hvordan oplever du generelt samarbejdet med dit barns skoletilbud? - Undlad at svare, hvis barnet ikke er i et skoletilbud

Besvaret: 850 Sprunget over: 168



	1 (MEGET DÅRLIGT)	2	3	4 (MEGET GODT)	I ALT	VÆGTET GENNEMSNI
Vurder samarbejdet på skalaen 1-4	13.29% 113	23.53% 200	28.35% 241	34.82% 296	850	2.85

Som i inklusionsundersøgelsen i 2021 viser årets undersøgelse, at 63% af forældrene oplever et godt eller et meget godt samarbejde med deres barns skoletilbud. Tallene er meget ens med tallene for 2021 og viser derfor, at der er en generel oplevelse af godt samarbejde mellem forældre og skole.

På specialskolerne oplever 77% af forældrene, at de har et godt samarbejde eller et meget godt samarbejde. 8% oplever at have et dårligt samarbejde.

For børn i specialklasse er det 67% der svarer, at de har et godt eller meget godt samarbejde. 33% oplever at have et dårligt eller meget dårligt samarbejde, hvilket er en stigning fra 27% i 2021.

For børnene i en almen klasse i folkeskolen svarer 45%, at de har et godt eller meget godt samarbejde, mod 55% der svarer, at de har et dårligt eller meget dårligt samarbejde. 35% udgør kategorien dårligt.

I kommentarsporene viser der sig både dem, der er utroligt glade for samarbejdet, og de der er utroligt utilfredse.

For de der uddyber samarbejdsproblematikkerne, viser der sig først og fremmest en problemstilling omkring manglende viden, stor personaleudskiftning og vikarer, som vanskeliggør samarbejdet.

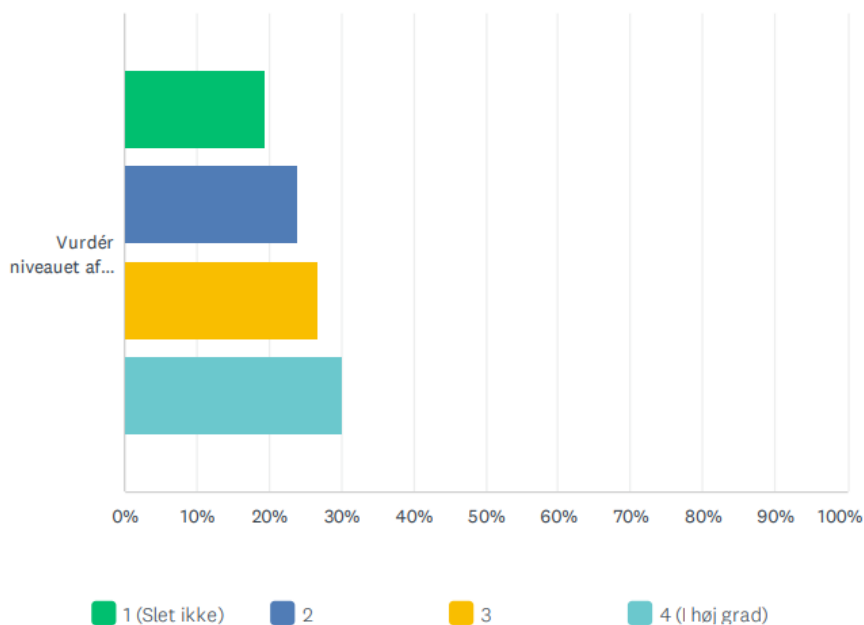
Hernæst fremhæves manglende forståelse for det enkelte barn eller en manglende oplevelse af at blive lyttet til som forældre. Skoleledelsen fremhæves også, idet ledelsen har beslutningskompetencen fx omkring skoleskift, eller har indflydelse på, hvordan skolekulturen er på den enkelte skole.

Samarbejde mellem forældre og skole er essentielt for at opnå en fælles forståelse for barnets udfordringer og behov for støtte. Som forældre kender man sit barn bedst, og forældre har brugbar viden, der kan bruges til at indrette en skoledag, hvor barnets behov tilgodeses. Når skole og forældre deler viden og erfaringer, kan man i fællesskab få lavet en god plan for barnets skolegang.

I år spørger Landsforeningen Autisme igen til forældrenes oplevelse af, hvorvidt deres autismespecifikke viden inddrages på en skala fra 1-4, hvor 1 er slet ikke og 4 er i høj grad:

Sp. 24 I hvor høj grad føler du, at dit barns skoletilbud inddrager din viden om dit barn samt din viden om autisme spektrum forstyrrelse? - Undlad at svare, hvis barnet ikke er i et skoletilbud

Besvaret: 853 Sprunget over: 165



	1 (SLET IKKE)	2	3	4 (I HØJ GRAD)	I ALT	VÆGTET GENNEMSIT
Vurder niveauet af inddragelsen af din viden på skalaen 1-4	19.34% 165	23.92% 204	26.61% 227	30.13% 257	853	2.68

19% af respondenterne svarede i 2022 at de slet ikke føler de bliver inddraget mod 17% i 2021. Samtidig er der 30% der oplever at blive inddraget i høj grad, mod 28% i 2021. Det vægtede gennemsnit ligger på 2,68.

Ser vi på tallene for de 3 typer af skoletilbud, vi tidligere har brugt som sammenligningsgrundlag, bekræftes tendensen i, at der i en almen klasse i folkeskolen er flere, der svarer negativt modsat specialskole, hvor flere svarer positivt. Tallene fordeles således:

I en almen klasse i folkeskolen svarer 63% af respondenterne slet ikke eller i mindre grad. 13% svarer i høj grad. Gennemsnittet ligger på 2,20.

I en specialklasse svarer 38% af respondenterne slet ikke eller i mindre grad. 30% svarer i høj grad. Gennemsnittet ligger på 2,77.

På en specialskole svarer 28% af respondenterne slet ikke eller i mindre grad. 44% svarer i høj grad. Gennemsnittet ligger på 3,06.

Det er derfor nærliggende at udlede af dette resultat, at jo højere grad af specialiseret skoletilbud, jo mere forståelse for at forældrenes viden skal inddrages.

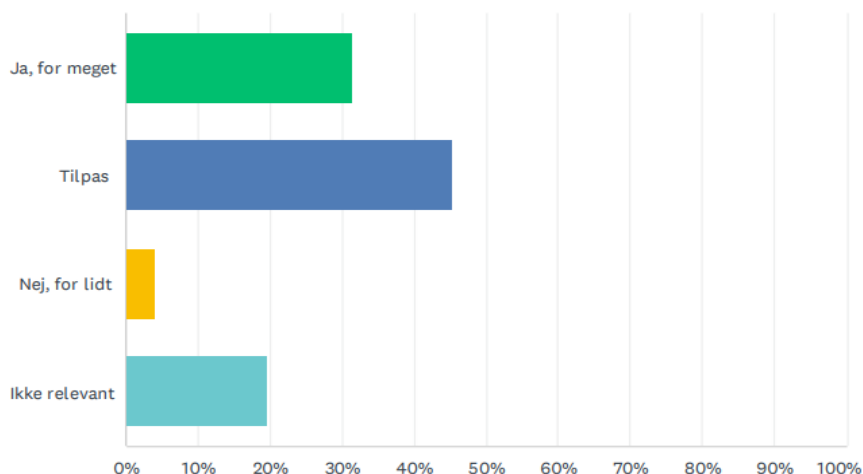
En anden udledning kan handle om sammenhæng mellem at gode personalemæssige ressourcer forbedrer muligheden for at indgå et tættere samarbejde med forældrene.

Når barnet med autisme kommer i mistrivsel, og som konsekvens heraf forsøger at undgå at komme i skole, påhviler det forældrene at sørge for at barnet i den skolepligtige alder møder i skole. Det kan for forældre til et barn med autisme ofte være en umulig opgave, såfremt fokus alene er på forældrenes løsning af udfordringen med at få barnet i skole. Det skal gerne være et samarbejde, hvor skolen også formår at tage imod barnet, så det bliver nemmere for forældrene at få barnet afsted om morgenen.

Landsforeningen Autisme har spurgt forældrene om de føler at skoletilbuddet pålægger dem et ansvar i forbindelse med barnets udfordringer, som fx at komme i skole:

Sp. 25 Føler du, at dit barns skoletilbud pålægger dig ansvar i forbindelse med dit barns udfordringer? (det kan være i forbindelse med at få barnet i skole mm.)

Besvaret: 866 Sprunget over: 152



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Ja, for meget	31.29%	271
Tilpas	45.15%	391
Nej, for lidt	4.04%	35
Ikke relevant	19.52%	169
I ALT		866

Besvarelsen er stort set identisk med undersøgelsen fra 2021. 32% af respondenterne svarer i 2022, at de føler, der bliver lagt for meget ansvar på dem. 46% af respondenterne synes, at der pålægges tilpas ansvar, mens 4% oplever, at det er for lidt.

Ser vi på en almen klasse i folkeskolen, specialklasse og specialskole, så matcher specialklasse og specialskole det overordnede billede.

Den signifikante forskel ses hos forældre til børn i en almen klasse i folkeskolen. Her svarer 44% at de føler at de pålægges for meget ansvar.

Tallene for specialklasse og specialskole ligger i dette felt på 26% og 20%.

Det bekræfter de foregående spørgsmål, der viser at udfordringerne i samarbejdet er størst i en almen klasse i folkeskolen.

Det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde

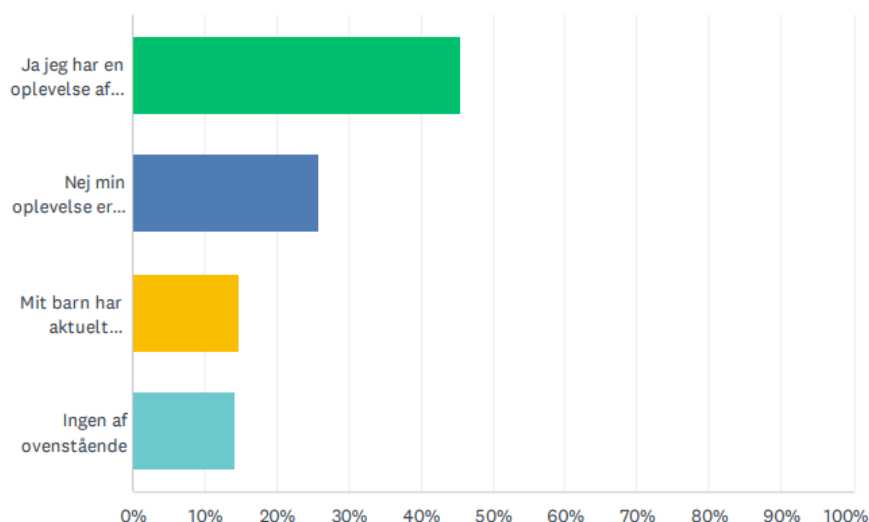
For børn med autisme er der i perioder mange fagprofessionelle involveret. Fx i perioden fra tiden hvor barnet udviser tegn på mistrivsel, men hvor barnet endnu ikke er psykiatrisk udredt. Her vil familien oftest kun være i kontakt med skole og klubtilbud. På skolen kan der ske inddragelse af støttepædagog, inklusionspædagog og/eller Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR). PPR får en mere aktiv rolle i forbindelse med psykologisk udredning af barnet, og PPR bruges som konsulenter, når der skal findes løsninger til at imødegå barnets udfordringer. Når barnet sendes til udredning i børne- og unge psykiatrien, kan der også være sket involvering af privatpraktiserende læge og kommunens børne- og unge forvaltning, for blot at nævne de centrale samarbejdsflader for familierne.

I Inklusionsundersøgelsen 2022 har vi spurgt til forældrenes oplevelse af det tværfaglige samarbejde med barnets skoletilbud, samarbejdet med PPR og oplevelsen af autismspecifik viden hos PPR. Vi har også spurgt til oplevelsen af det tværsektorielle samarbejde, når institutioner skal samarbejde på tværs. Hvordan oplever forældrene dette samarbejde, og hvordan bliver de inddraget, det vil der blive redegjort for i kommende afsnit.

Vi spurgte først til det brede samarbejde på barnets skole. Her svarede 45% af respondenterne, at de oplever, at der er et godt samarbejde mellem skolens medarbejdere. 26% svarede at de ikke oplever et godt samarbejde. 15% har aktuelt ufrivilligt skolefravær, og den resterende del har svaret ikke relevant.

Sp. 28 Har du en oplevelse af at det tværfaglige samarbejde omkring dit skolebarn fungerer på dit barns skole? (ex. mellem lærere, støttepædagoger, inklusionspædagoger, skoleledelse)

Besvaret: 889 Sprunget over: 129



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER
Ja jeg har en oplevelse af, at de taler sammen, og gør hvad de kan for at inkludere mit barn i skolefællesskabet	45.33% 403
Nej min oplevelse er, at de ikke taler ret meget sammen, hvilket går ud over mit barns mulighed for at blive inkluderet i skolefællesskabet	25.87% 230
Mit barn har aktuelt ufrivilligt skolefravær	14.62% 130
Ingen af ovenstående	14.17% 126
I ALT	889

Når vi ser på fordelingen mellem almen klasse i folkeskolen, specialklasse og specialskole, er der signifikante forskelle på oplevelsen, som understøtter tidligere fund i denne undersøgelse.

For børn i en almen klasse i folkeskolen svarer 33% af respondenterne, at de har et godt samarbejde. 41% svarer at de har en oplevelse af dårligt samarbejde. 11% har aktuelt ufrivilligt skolefravær.

For børn i specialklasse svarer 48% at de oplever, at der er et godt samarbejde. 25% svarer at de ikke oplever et godt samarbejde. 13% af børnene i denne gruppe har aktuelt ufrivilligt skolefravær.

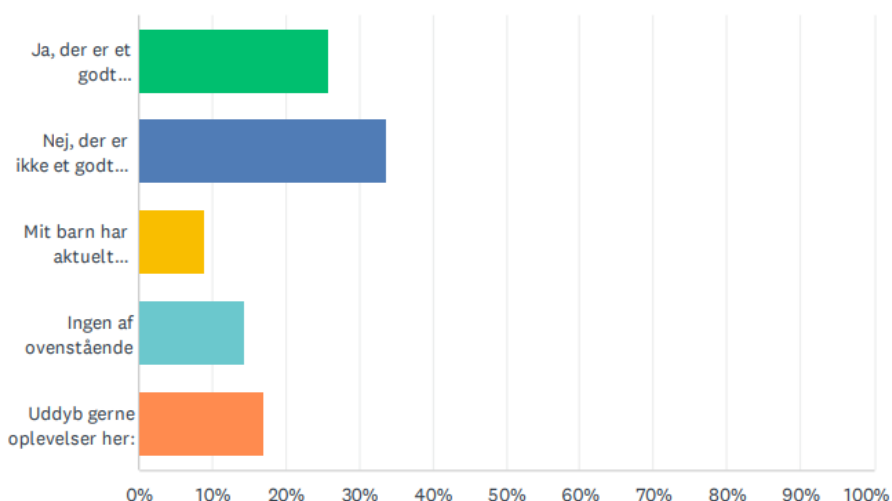
For børn i specialskole oplever 61%, at der er et godt samarbejde. 16% har oplevelse af, at der ikke er et godt samarbejde. 11% af børnene i denne gruppe har aktuelt ufrivilligt skolefravær.

Det bekræfter således tidligere fund at jo højere grad af autismespecifikt skoletilbud jo bedre oplevelse af samarbejde.

Herefter har vi spurgt forældrene til oplevelsen af det tværsektorielle samarbejde. Dette inkluderer samarbejde mellem instanser som skole, kommune, PPR og børne- ungepsykiatri.

Sp. 29 Har du en oplevelse af, at det tværsektorielle samarbejde omkring dit skolebarn fungerer, og at I som familie bliver inddraget? (her tænkes ex. på samarbejde mellem skole, kommune, PPR eller børne-ungepsykiatrien)

Besvaret: 906 Sprunget over: 112



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Ja, der er et godt tværsektorielt samarbejde, og jeg føler vi bliver inddraget	25.83%	234
Nej, der er ikke et godt tværsektorielt samarbejde, og jeg føler ikke, vi bliver inddraget	33.77%	306
Mit barn har aktuelt ufrivillig skolefravær	9.05%	82
Ingen af ovenstående	14.24%	129
Uddyb gerne oplevelser her:	17.11%	155
I ALT		906

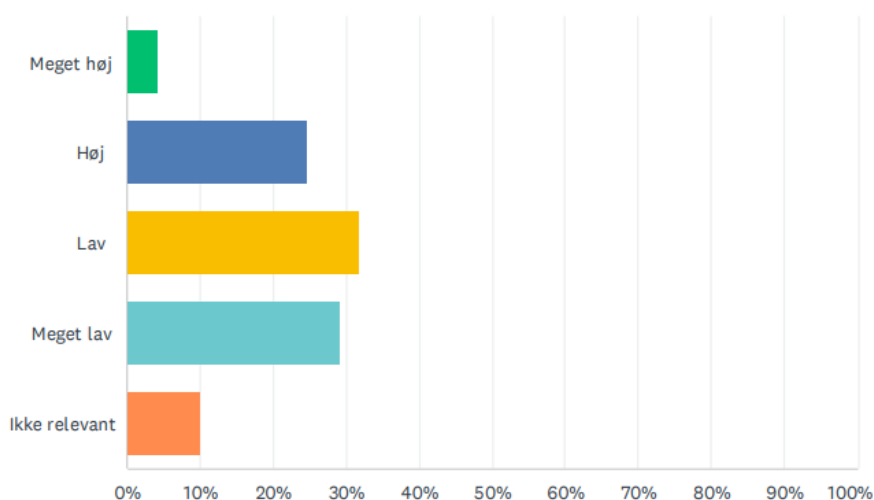
Når vi ser på besvarelsene, så svarer 34% af forældrene, at de ikke føler, at der er et godt tværsektorielt samarbejde, hvor de bliver inddraget. 26% oplever, at der er et godt samarbejde. 9% af børnene har aktuelt ufrivilligt skolefravær. 17% er talt med i statistikken som et kommentarfelt, og det betyder, at tallene formentlig ville være anderledes, havde denne fejl ikke været der. Vi skal redegøre for kommentarer senere i dette afsnit.

Ser vi på svarfordelingen mellem almen klasse i folkeskolen, specialklasse og specialskole er der ingen signifikante forskelle på ovenstående generelle besvarelse.

Vi har igen i år spurgt direkte til forældrenes oplevelse af samarbejdet med PPR, og forældrenes oplevelse af den faglige kvalitet, herunder niveauet af autismespecifik viden:

Sp. 27 Hvordan oplever du generelt den faglige kvalitet herunder niveauet af autismespecifik viden hos eksterne instanser (ex. PPR)?

Besvaret: 886 Sprunget over: 132



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Meget høj	4.29%	38
Høj	24.83%	220
Lav	31.72%	281
Meget lav	29.23%	259
Ikke relevant	9.93%	88
I ALT		886

Når forældrene skulle svare på det konkrete samarbejde med PPR, svarede 7% af respondenterne, at det er meget godt. 32% af respondenterne at de oplever, at samarbejdet er godt. Samlet svarer 51% at samarbejdet er dårligt eller meget dårligt. Resten har ikke samarbejde med PPR.

Når vi så ser på tallene fra spørgsmål 27, så læner de sig op af tallene fra spørgsmålet om oplevelsen af samarbejdet med PPR. Samlet mener 61% at der mangler autismespecifik viden. 4% mener der

er en meget høj viden og 25% mener der er en høj viden. Der er ingen signifikante udsving, hvad angår fordelingen på skoletilbud.

Heraf kan vi udlede, at der hos forældrene kan være en sammenhæng mellem oplevelsen af autismespecifik viden hos de fagpersoner, der skal yde hjælp og støtte og så oplevelsen af samarbejdet.

I kommentarsporene tegner der sig et billede af, at de der synes det tværfaglige og/eller tværsektorielle samarbejde fungerer, er meget glade.

Flere forældre oplever, at de er tovholdere på deres barns sag. Hvis ikke de som forældre følger op, så går ting i stå. Flere oplever silotænkning, og at der ikke tænkes på tværs.

Tid er en væsentlig faktor, også når der skal forebygges udvikling af ufrivilligt skolefravær. Desværre beretter mange forældre om at beslutninger, visiteringer, udredninger tager for lang tid. Det kan være faglige vurderinger af barnets støttebehov, men også anerkendelsen af barnets udfordringer. Det går flere gange igen, at der ikke sker en tidlig anerkendelse af barnets autistiske udfordringer, selvom forældrene gør opmærksomme på det. Det kan udvikle sig til en kamp mellem fagpersoners autoritet og forældrenes kamp for at tilgodese deres barns behov.

Af Landsorganisationen Skole og Forældres undersøgelse fremgår at 58% af de adspurgte forældre mener, at samarbejdet med skole og kommune har haft en negativ indflydelse på deres familieliv (Skole og Forældre, 2022). Forældrene må passe deres børn hjemme, de går ned med stress og mange bliver skilt. Søgskende kommer under pres og det har konsekvenser for hele familien. I denne undersøgelse oplevede 77% af forældrene, at økonomi har en betydning for, hvilken støtte deres barn får. 41% af de adspurgte forældre oplever at skolen/kommunen i høj grad eller i nogen grad peger på dem som årsag til deres barns udfordringer. Dette er et genkendeligt billede i Landsforeningen Autisme.

Når et barn ikke trives, har det stor indflydelse på omgivelserne, både i hjemmet og blandt klassekammerater.

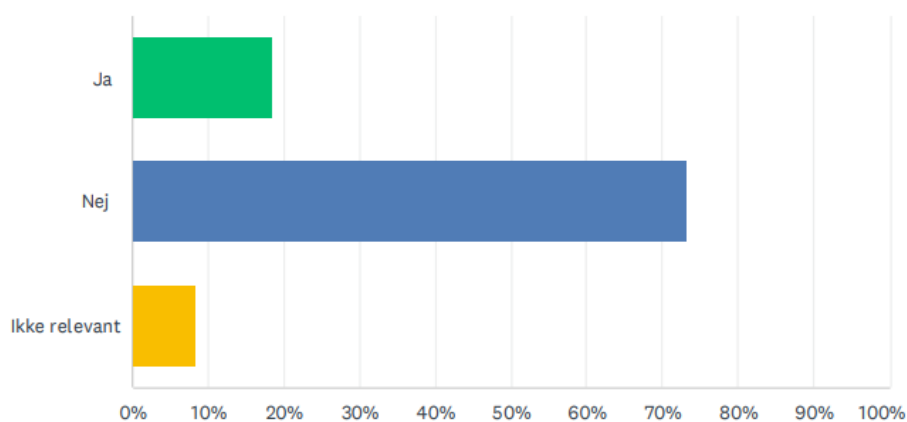
Mobning og trivsel

Trivsel handler også om at føle sig som en del af et fællesskab, og om ikke blive holdt udenfor. Landsforeningen Autisme har spurgt forældrene om hvorvidt deres barn føler sig mobbet i skolen, og hvorvidt de har en oplevelse af at være en del af fællesskabet.

I årets undersøgelse svarer 18% af respondenterne at deres barn føler sig mobbet i skolen:

Sp. 30 Føler dit barn sig mobbet i skolen?

Besvaret: 891 Sprunget over: 127



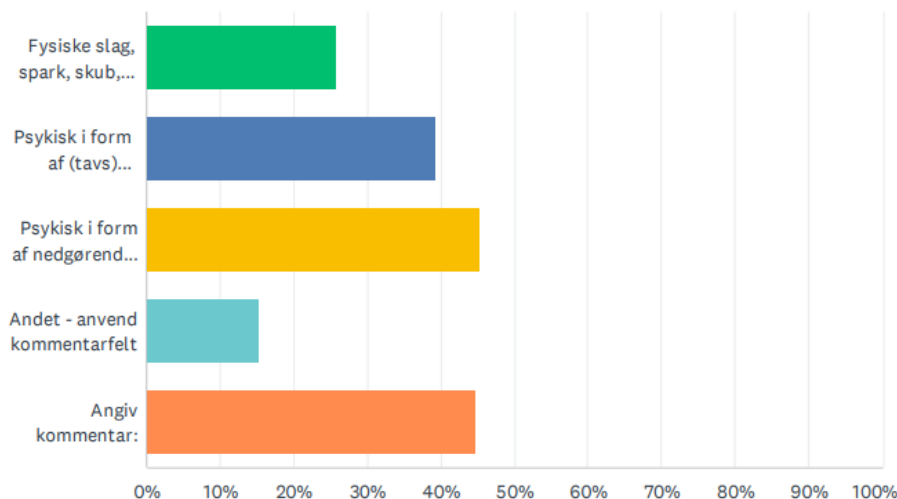
SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Ja	18.52%	11
Nej	73.06%	61
Ikke relevant	8.42%	5
I ALT		81

Vores respondenter havde mulighed for at kommentere på arten af mobning, og flere henviser til at det skete og sker i almen folkeskole. Det handler ofte om at deres barn bliver holdt udenfor, ikke føler sig som en del af fællesskabet, har svært ved at aflæse det sociale samspil, trækker sig fra de andre og om ensomhedsfølelse.

Når forældrene skal svare på arten af mobning fordeler det sig således:

Sp. 31 Hvis ja i spørgsmål 30, hvilke(n) type(r) af mobning har dit barn været udsat for?

Besvaret: 321 Sprunget over: 697



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Fysiske slag, spark, skub, ødelagte ting	25.86%	83
Psykisk i form af (tavs) udelukkelse fra fællesskab	39.25%	126
Psykisk i form af nedgørende tale	45.17%	145
Andet - anvend kommentarfelt	15.26%	49
Angiv kommentar:	44.86%	144
Respondenter i alt: 321		

Der ses en overvægt af psykisk mobning. Det kan være den tavse udgave, hvor barnet udelukkes fra fællesskabet. Eller det er direkte verbale nedgørende bemærkninger. Lægger man de to tal sammen for psykisk mobning er der godt 84% af andelen, der svarede ja til at føle sig mobbet, og som udsættes for psykisk mobning i en eller anden grad.

I kommentarsporet skal årsagerne både findes i barn til barn relationen, men også fra underviser til barn med nedgørende bemærkninger.

Der tegner sig i kommentarsporet et billede af, at en del af årsagen skal findes i autisms kernesymptomer og en manglende forståelse for disse i barnets hverdag. Ofte svarer forældrene, at der i specialskoleregi ikke opleves disse problemer. Det skal ikke alene på baggrund af denne undersøgelse konkluderes, at det forholder sig således alle steder, men det er værd at bemærke, at vores respondenter angiver et skifte i barnets følelse af mobning i forbindelse med skifte fra almen folkeskole og til specialskole.

Børns Vilkår udgav i marts 2022 en undersøgelse om trivsel blandt børn med særlige behov i 4.-7. klasse. Den er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 2672 børn hvoraf de 243 børn har særlige behov. Blandt denne målgruppe er det hvert tredje barn der sjældent eller aldrig har lyst til at komme i skole. Manglende skolelyst hænger sammen med mobning og bange for at blive til grin i klassen. 43% af børnene med særlige behov er altid eller for det meste bange for at blive til grin. Følelser som tristhed, nervøsitet og vrede oplever 58% af børnene med særlige behov ved tanken om at skulle i skole. Mistrivselssymptomerne viser sig flere gange ugentlig hos denne gruppe af børn psykisk i form af nervøsitet, ked af det, irritabilitet, dårlig søvn, og fysisk i form af hoved- og mavepine, ondt i ryggen og svimmelhed (Børns Vilkår, 2022).

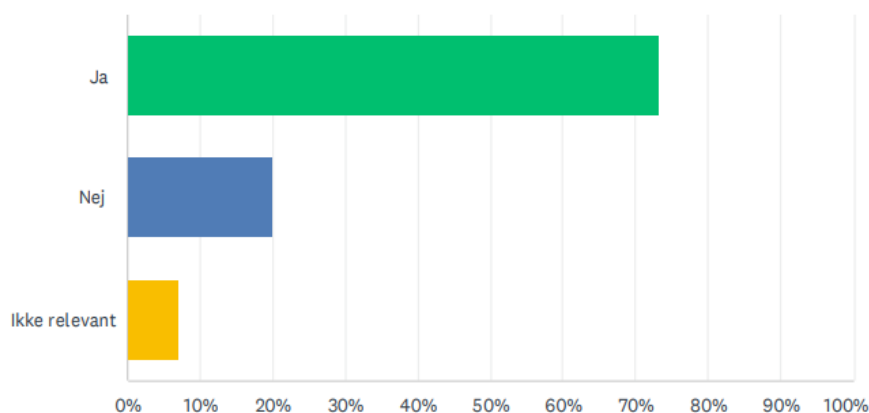
Et stresset børneliv

En del af kompleksiteten omkring socialt samspil og autisme handler om, at barnet tilpasser sig så godt det kan, og barnet gør det så godt det kan. Det betyder for nogle børn, at de bliver gode til at imitere andre og tilpasse sig en hverdag, hvor de maskerer autismen for at passe ind i fællesskabet. Når barnet har været i skole og kommer hjem kan forældrene opleve, at barnet afreagerer derhjemme, og barnet får måske nedsmeltninger eller har behov for at trække sig. Det sker som en konsekvens af at barnet har taget sig sammen i skolen, og derfor reagerer i de trygge omgivelser i hjemmet.

På spørgsmålet om forældrene oplever, at deres barn stresses i skolen og afreagerer derhjemme svarer 73% ja. Det svarer nogen lunde til svarprocenten fra 2021. Det er også forventeligt at svarprocenten er høj:

Sp. 32 Oplever du, at dit barn stresses i skolen og afreagerer hjemme?

Besvaret: 891 Sprunget over: 127



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER	
Ja	73.06%	651
Nej	19.98%	178
Ikke relevant	6.96%	62
I ALT		891

For at uddybe indholdet af forældrenes oplevelse, har Landsforeningen Autisme spurgt forældrene, om de oplever, at skolen imødekommer deres bekymringer. Her svarer 42% ja og 40% nej. De resterende 18% svarer ikke relevant.

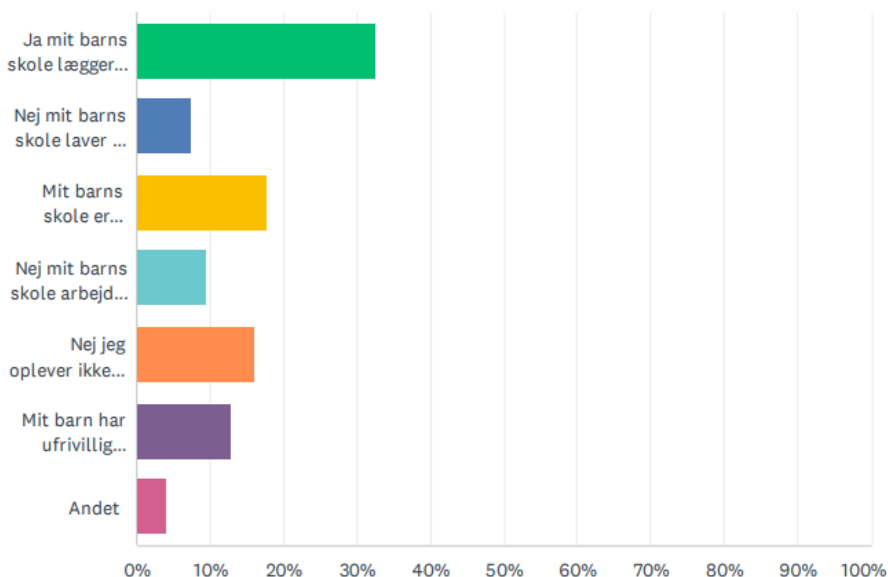
I kommentarerne tegner der sig et billede af, at hvis barnet ikke udviser en reaktion i skolen, så er det forældrenes problem, og dermed noget der er et problem i hjemmet. Denne opfattelse af barnet i skolen, kan have en stor betydning, når der skal ske en inddragelse af PPR med henblik på enten psykologisk udredning, visitering til psykiatrisk udredning eller støttetimer/skoleskift.

En anden problemstilling der går igen i kommentarsporet er, at skolen først imødekommer forældrenes bekymring, når barnet har udviklet ufrivilligt skolefravær. Dette er især bekymrende for hele den forebyggende indsats.

En rolig skoledag giver plads til indlæring og bedre trivsel. En urolig skoledag er stress skabende og giver dårlig indlæring og dårlig trivsel. Derfor har Landsforeningen Autisme spurgt forældrene i relation til mobning og forskellen på barnets adfærd i skole og hjem, hvorvidt barnets skole aktivt arbejder med at skabe rolige læringsmiljøer. Som det ses af tabellen, svarer godt 33% ja til at deres skole arbejder med at skabe stressreducerende rammer for eleverne:

Sp. 34 En rolig skoledag giver plads til indlæring, tryghed og mindre stress. Arbejder dit barns skole aktivt for at skabe stressreducerende rammer for alle elever?

Besvaret: 880 Sprunget over: 138



SVARMULIGHEDER	BESVARELSER
Ja mit barns skole lægger vægt på rolige læringsmiljøer og arbejder aktivt med det for alle elever	32.61% 287
Nej mit barns skole laver kun indsætter for elever med særlige behov	7.50% 66
Mit barns skole er udelukkende indrettet på børn med særlige behov	17.73% 156
Nej mit barns skole arbejder ikke specifikt med at skabe rolige læringsmiljøer	9.43% 83
Nej jeg oplever ikke at der tages specielle hensyn til mit barns særlige behov for at være i et roligt læringsmiljø	15.91% 140
Mit barn har ufrivillig skolefravær	12.73% 112
Andet	4.09% 36
I ALT	880

Det er værd at bemærke, at der er en relativ stor procentdel på 33%, der oplever, at skolen lægger vægt på at skabe rolige læringsmiljøer. 16% tager slet ikke hensyn til særlige behov. Næsten 10% svarer at skolen slet ikke har fokus på aktivt at skabe rolige rammer for indlæring, selvom alle børn har brug for ro til at kunne indlære.

I kommentarsporet tegner der sig et billede af, hvilke udfordringer der er med til at bevirke, at det ikke lykkes. Det handler om for mange børn med særlige behov i en klasse og for få ressourcer. Dvs. der er en oplevelse af en roligere skoledag, hvis der fx er en støttelærer til stede sammen med læreren.

Når det i årets inklusionsundersøgelse er vigtigt at fokusere på dette punkt, handler det om flere ting. Dels viser Landsforeningen Autismes inklusionsundersøgelser siden 2016 en stigning i antallet af autistiske børn, der udvikler ufrivilligt skolefravær. Dernæst kan ufrivilligt skolefravær ofte kædes sammen med en angsttilstand. Den autistiske hjerne har en øget sårbarhed overfor stress påvirkninger qua måden hjernen bearbejder sanseindtryk og informationer på. I første del af undersøgelsen redegjorde vi for andelen af børn med autisme, som samtidig har følgetilstande til autisme såsom angst, depression og belastningsreaktioner. Disse følgetilstande kan kædes sammen med et nervesystem, der er stresset, og derfor er rolige og trygge skoledage med til at reducere stress og fremme trivsel.

Da Det Nationale Forsknings- og analysecenter for velfærd (VIVE) udgav deres rapport om inkluderende læringsmiljøer, konkluderede man bl.a., at det der virker, når et barn med særlige behov skal inkluderes, er det pædagogiske personales faglige viden om barnets særlige behov. Den gode relation mellem lærer/pædagogisk personale og elev, en tydelig og struktureret skoledag samt ikke mindst et godt samarbejde mellem skole og hjem (VIVE, 2022).

Landsforeningen Autisme er ikke optaget af, hvilket skoletilbud barnet har. Det vigtige er, at barnet trives og udvikles i sit skoletilbud. Autistiske børn kan ikke og skal ikke trænes til at passe ind i den almene folkeskole, hvis ikke rammerne passer til barnet. Autisme er komplekst og afhængigt af fagfolk, der rummer en lang række mellem menneskelige og faglige kompetencer (Johansen, Kathe, 2022). Inklusionsundersøgelsen for 2022 viser at der stadig er mangel på autismspecifik viden, og at der er et fortsat stigende antal autistiske børn der mistrives i deres skoletilbud, eller helt står uden skoletilbud.

Trivsel efter COVID-19 nedlukningen

I inklusionsundersøgelsen for 2021 besvarede respondenterne 3 spørgsmål i relation til trivsel under COVID-19 nedlukningen. På baggrund af disse spørgsmål kunne Landsforeningen Autisme konkludere, at selve COVID-19 nedlukningen ikke direkte kunne kædes sammen med den store stigning i antallet af autistiske børn, der har ufrivilligt skolefravær.

I dette års undersøgelse har Landsforeningen Autisme fulgt op på dette ved at spørge forældrene om deres barns trivsel har ændret sig efter COVID-19 nedlukningen indenfor parametrene faglig, social, fysisk og psykisk trivsel.

Ser vi på tallene alene så svarer godt halvdelen konsekvent at det er det samme. Bortset fra punktet psykisk trivsel. Her svarer 43% at barnets psykiske trivsel er dårligere efter nedlukningen, mod 42% der svarer at det er uændret.

Respondenterne havde mulighed for at lave uddybende kommentarer, og langt de fleste kommentarer handler om at barnets trivsel ikke skyldes selve nedlukningen, men det handler om andre faktorer såsom skoleskift, manglende støtte og ventetider. Dette bekræfter sidste års undersøgelses fund at øgning i autistiske børns ufrivillige skolefravær ikke skal findes i relation til

COVID-19, men den skal findes i undersøgelsens øvrige resultater omkring bl.a. lange ventetider på udredning og relevant støtte, manglende viden om autisme og generelle udfordringer i samarbejde på tværs.

Litteratur

- Børns Vilkår (2022): *"Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater."* bornsvilkar.dk. Tilgået d. 24.10.2022: Analysenotat_-_Boern-med-saerlige-behov_-_Faerdigt.pdf
- Johansen, Kathe (2022): *"Et barn er ægte inkluderet der, hvor det trives og udvikler sig – uanset skoletype."* autismeforening.dk. Tilgået d. 24.10.2022: debatindlaeg_et-barn-er-aegte-inkluderet-der-hvor-det-trives-og-udvikler-sig-uanset-skoletype_faerdig-2.pdf
- Landsforeningen Autisme (2021): *"Inklusionsundersøgelse 2021."* autismeforening.dk. Tilgået d. 24.10.2022: Tal og undersøgelser om autisme - Landsforeningen Autisme (autismeforeningen.dk)
- Skole og forældre (2022): *"Ny undersøgelse om forældres oplevelse af inklusion: Behov for bedre støtte."* skole-foraeldre.dk. Tilgået d. 24.10.2022: Ny undersøgelse om forældres oplevelse af inklusion: Behov for bedre støtte
- VIVE (2022): *"Evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand."* vive.dk. Tilgået d. 24.10.2022: Inkluderende læringsmiljøer - VIVE